

Д-р Николай Илиев на 80 години

Николай СПАСОВ, Златозар БОЕВ

Д-р Николай Стоянов Илиев е роден на 25.03.1929 г. в Търново. Мечтата му е да стане археолог, но сложната политическа обстановка след 9 септември 1944 не му позволява да запише история и археология, понеже е син на царски офицер. Завършва ветеринарна медицина и работи като главен ветеринарен лекар в различни стопанства, а през 1974 г. става уредник в Националния селскостопански музей. Д-р Н. Илиев е един от инициаторите за създаването на Научното ветеринарно-медицинско дружество и дългогодишен секретар на Инициативния комитет за изграждане на Исторически музей на гр. Търн.

Надарен с неуморен дух и притежаващ разностранни интереси, д-р Н. Илиев е автор на множество публикации (над 200 статии, предимно в периодичния печат, и над 15 книги). Трудовете му са основно в областта на историята на ветеринарното дело („Документи за историята на гражданската ветеринарна служба в България“, „Принос към историята на ветеринарната медицина в България“, „История на Столичната ветеринарномедицинска служба (1878-1992)“ и др.); животновъдството и историята на земеделското образование („Принос към историята на пчеларството в Трънския край“, „Българи – възпитаници на Таборското земеделско-индустриално училище“ и ред. др.); краеведството („Звезди над Руй“, „Симо Соколов“, „Село Радово в Знеполе“, монографични изследвания върху историята на Мисловщичкия, Билинския и Трънския манастир и мн. др.). За своята краеведческа дейност той е награждаван многократно: през 1981 г. от Комитета за култура – със сребърна грамота и почетен юбилеен медал „1300 години българска държава“, а през 2001 г. – за активна краеведска дейност, с почетна грамота от Националния съвет на краеведите в България.

Особено трябва да се подчертае интересът на д-р Н. Илиев към остеологията и археозоологията. Той има особени заслуги за развитието на археозоологията като направление в съвременния научен живот на Националния природонаучен музей при БАН. Първата археозоологична колекция, постъпила в НПМ след възстановяването на музея през 1974, е получена от него – костните останки от диви и домашни животни от прабългарското селище при с. Гарван. След нея следват редица други. Активността му в областта на проучването на холоценската бозайна фауна и орнитофауна и на одомашняването по нашите земи, както и дългогодишното му сътрудничество в това отношение с Н. Спасов и З. Боев от НПМ-БАН, са стимул за развитието на тези направления на работа в музея, превърнал се днес в национален център по археозоология и изучаване формирането на съвременната гръбначна фауна. Сам и в съавторство, д-р Н. Илиев публикува над 15 научни статии в областта на изучаването на дивите и домашни животни от редица археологически обекти в страната и на ролята им в поминъка на древното население. Между тях основно място заемат пионерните му изследвания върху породния състав на домашните животни от средновековното и прансторическата епоха; изследванията върху последните останки от зубър (9-10 в.) в България; върху домашните животни във Велики Преслав (9-10 в.); върху дивите и домашните животни в битата на обитателите на селища от римската епоха („Бялата вода“, „Рацария“, „Арбанас“); върху животинските костни останки от неолит-енеолитния некропол при Дуранкулак, неолитните селища при Тополица и Ябълково, потъналото енеолитно селище край Созопол; върху късноплейстоценските диви коне и полифилетичния произход на домашния кон и ред. др. Д-р Илиев участва в палеонтологическите експедиции на НПМ край Вършец, Сливница, Кунино, Върбешница и др., проведени основно през 90-те години.

Д-р Николай Илиев е дългогодишен нещатен сътрудник на НПМ при БАН и за активното си сътрудничество е награден по време на честването на 100-годишнината на музея с почетна грамота и юбилеен плакет на музея. Той продължава да участва активно в археозоологичните изследвания в НПМ: костните останки от прансторическите обекти при Хотница (Търновско), Капитан-Димитриево, Буджака при Созопол, Бургас и Оходен (Врачанско), домашните коне от антични погребения и др.

Да му пожелаем здраве, все такава неизчерпаема енергия и юношески ентузиазъм в разкриване тайните на древността!